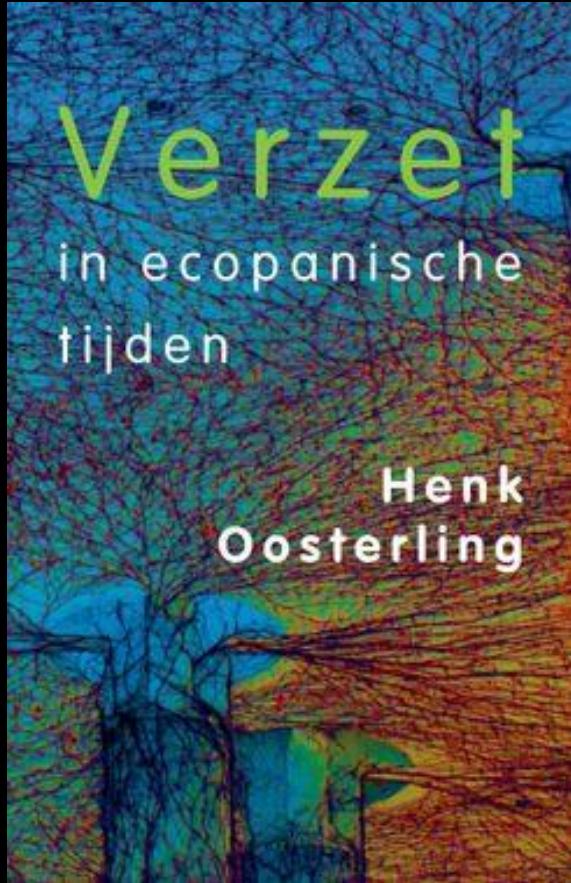

ECO³ Wereldburgerschap Van ego naar eco, van doem naar doen

2020, Lontano

www.henkoosterling.com

Kosmos? Wereld? Globe? Natie?
Stad(Polis)? Huis (Oikos)?

Diogenes van Sinope

‘Ik ben een
burger van de
wereld
[kosmopolitês]’”
(Diogenes
Laertius VI 63).

Basismodel Mentality

motivaction
insights and strategy

hoog

midden

laag

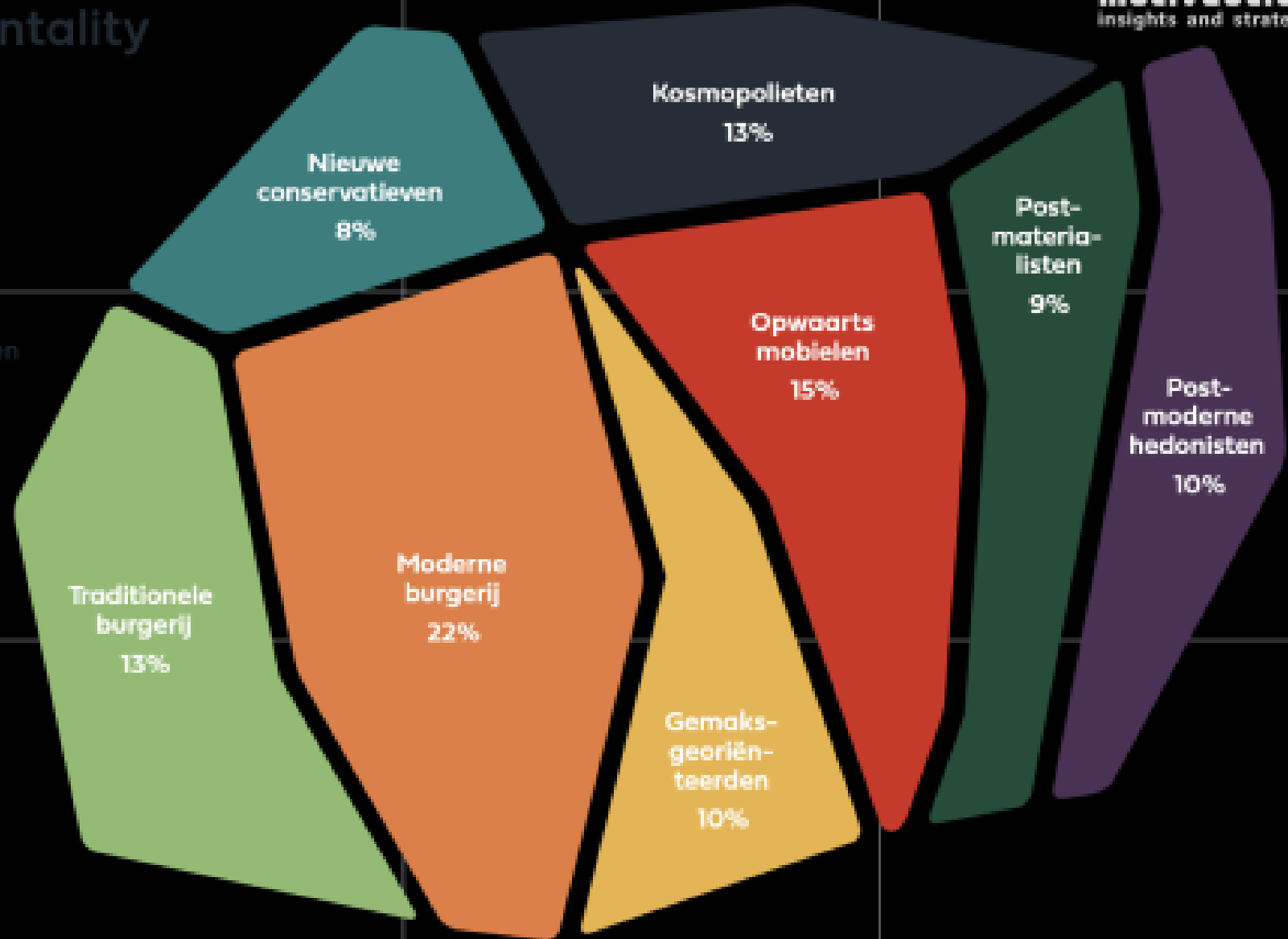
status

waarden

traditioneel
behouden

modern
bezitten
verwennen

postmodern
ontplooien
beleven

Kosmopolieten
Kritische wereldburgers die postmoderne waarden als ontplooien en beleven integreren met moderne waarden als succes, materialisme en genieten.

Salvador Dalí –
Slavenmarkt of de verdwijnende buste van Voltaire (1940)

Zonsopgang of zonsondergang?

**THINGS ARE NOT ALWAYS
WHAT THEY SEEM**

***THE DEER ISN'T
CROSSING THE ROAD
THE ROAD IS CROSSING
THE FOREST.***

www.piecefit.com

Wat was de grootste moslim
natie ter wereld in 1933?

Welke burger?

Bildung?

In welke samenleving leven we?

- Participatiesamenleving
- Risicosamenleving
- Informatiesamenleving
- Mediasamenleving
- Netwerksamenleving

Betekenis voor maatschappelijk kwetsbare groepen

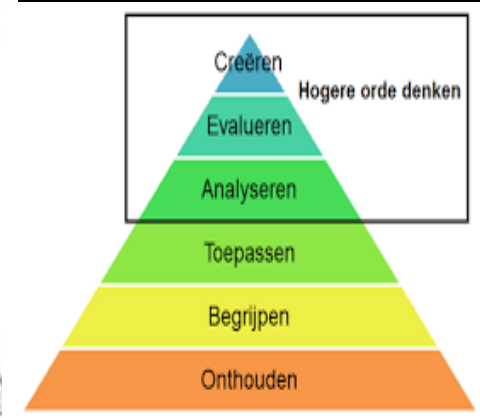
- De participatie-ladder
  - Deel-nemen
  - Deel-hebben
  - Deel-zijn

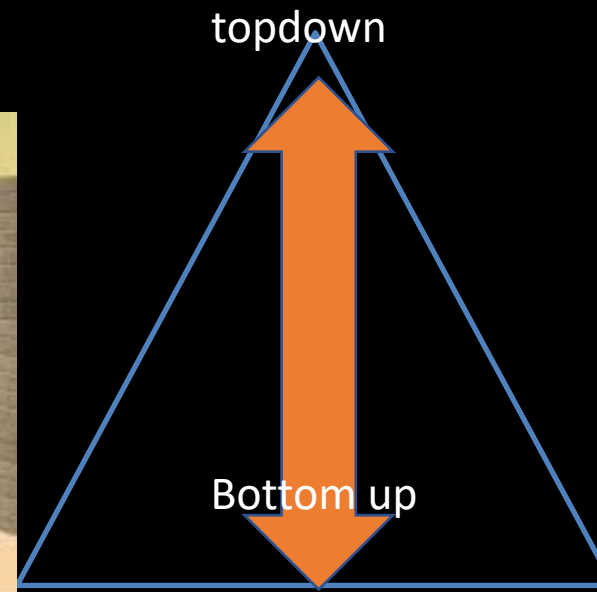
Paradigma shift

Paradigmatische
denk-beelden

piramide

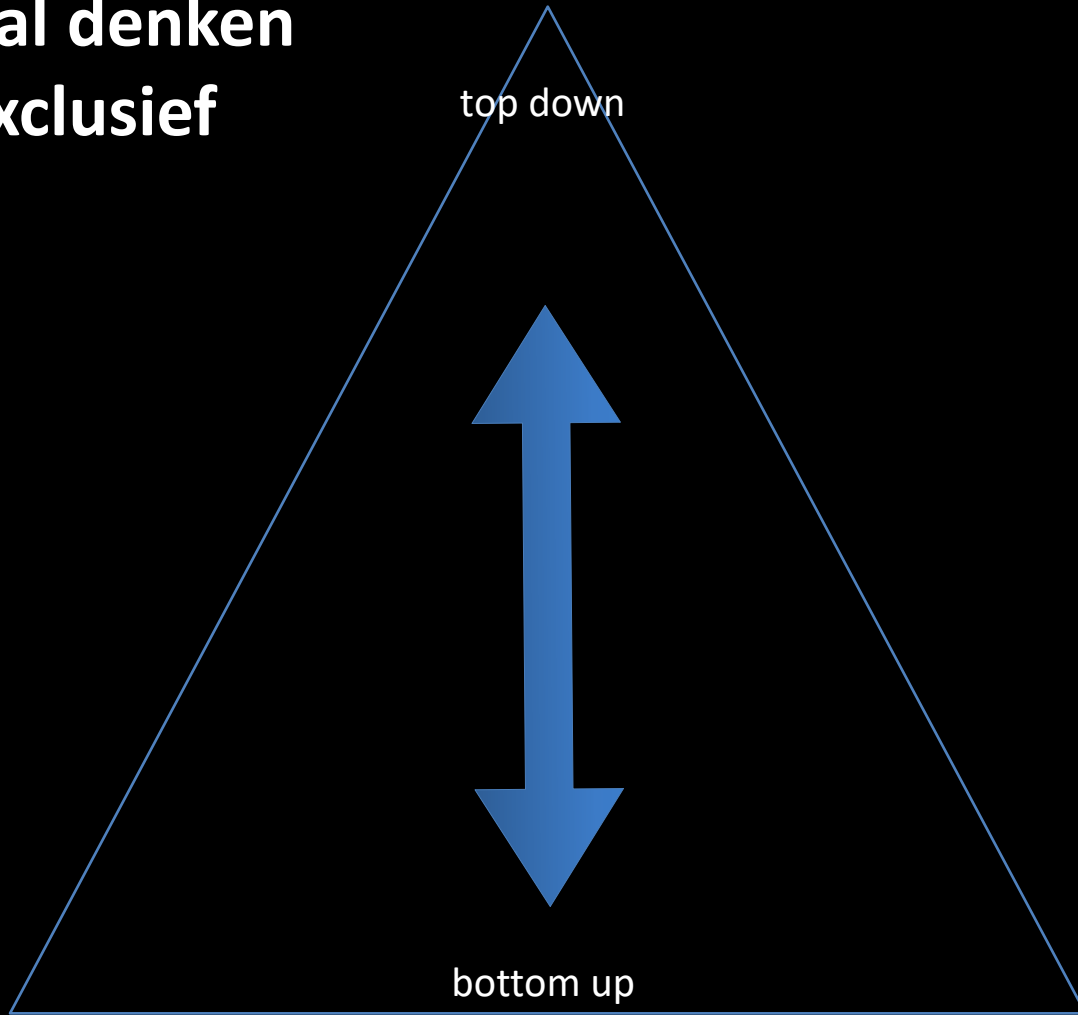

Lineair-exclusief *doem*denken

Piramidaal denken

Lineair-exclusief

Religieus denken

Middeleeuwen: verticaal

Utopisch denken

Renaissance: horizontaal

De toekomst: stip op de horizon?

World Wide Web: virtuele ruimte

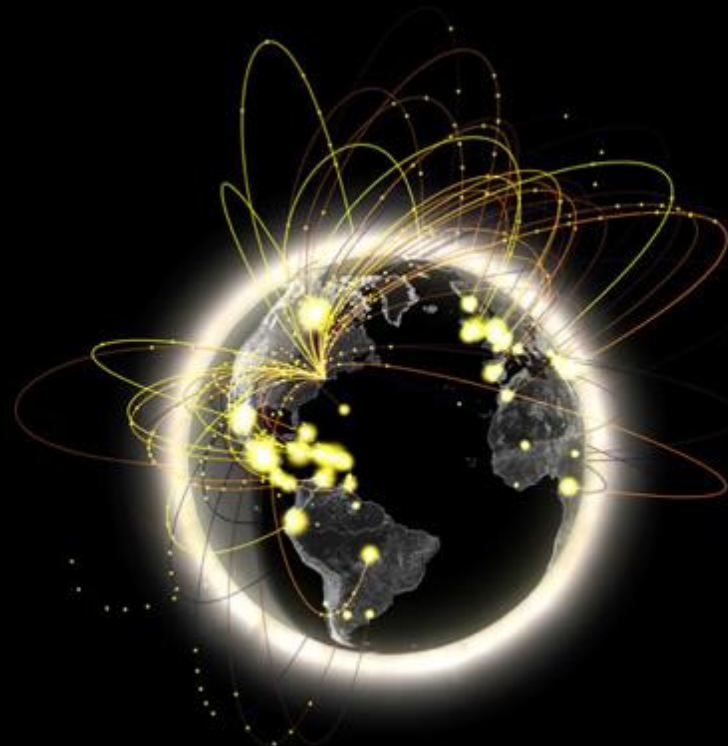

netwerken

Alles is via feedbackloops met alles verbonden
en alles werkt op alles in (vroeger of later)

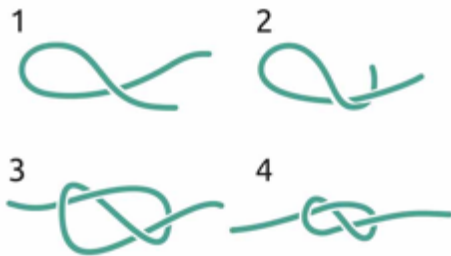

Circulair-inclusief
*doen*denken

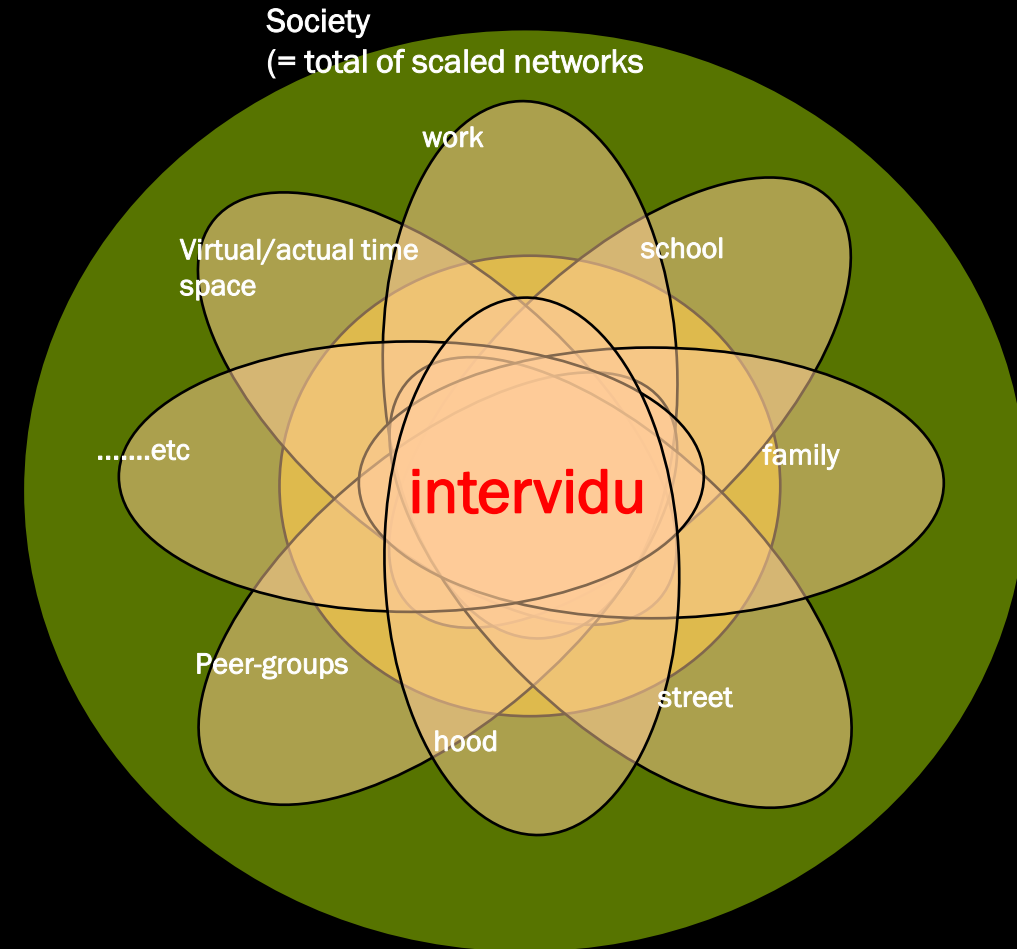
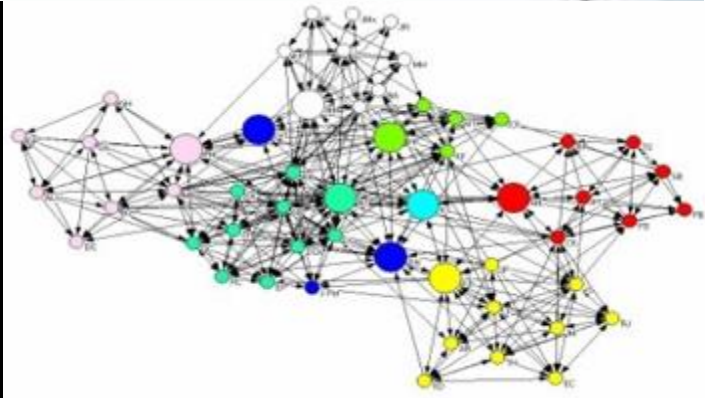

Een individu is een knooppunt in netwerken

leder wezen (esse) is relationeel (inter) ingebed

Zelfreflectie/nadenken

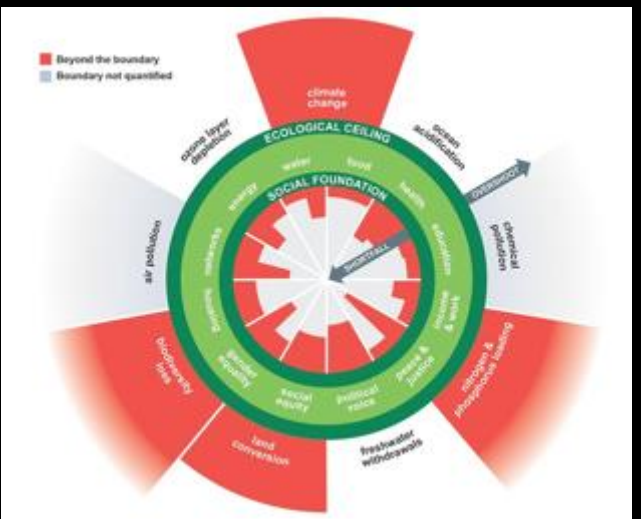
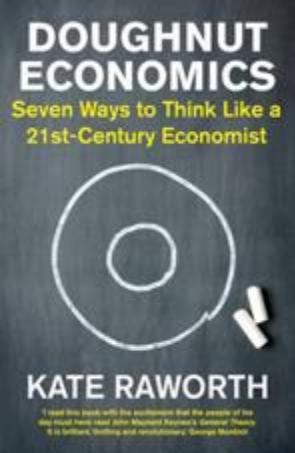

Onze bestaanswijze is

INTER-ESSE

Tussenin & intussen: netwerken

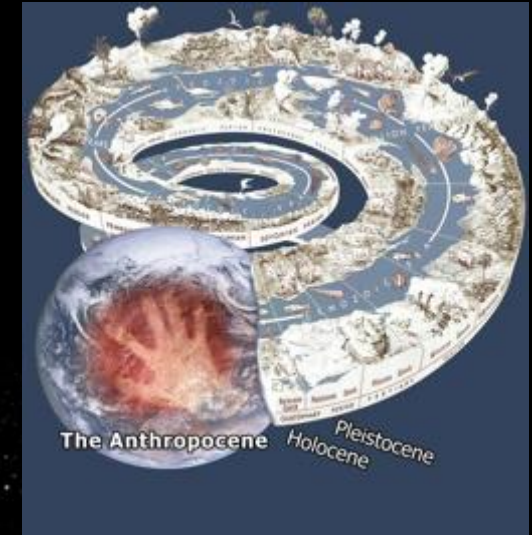
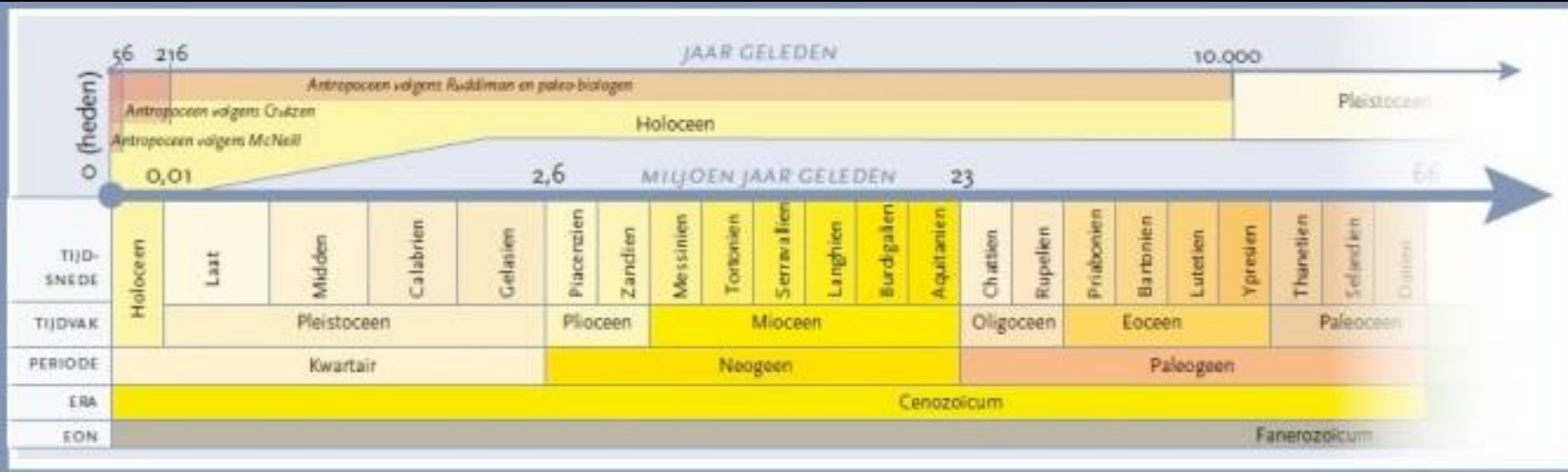

	From Twentieth-Century Economics		To Twenty-First-Century Economics	
1. Change the Goal	<p>GDP</p>	GDP		the Doughnut
2. See the Big Picture		self-contained market		embedded economy
3. Nurture Human Nature		rational economic man		social adaptable humans
4. Get Savvy with Systems		mechanical equilibrium		dynamic complexity
5. Design to Distribute		growth will even it up again		distributive by design
6. Create to Regenerate		growth will clean it up again		regenerative by design
7. Be Agnostic about Growth		growth addicted		growth agnostic

Welke wereld?

Van de *human condition* naar de *antropocene conditie*

Het Plasticeen?

How the domestic chicken rose to define the Anthropocene

Over the past 70 years, the bird has become a global staple, and could be the key fossil evidence for human-influenced epoch

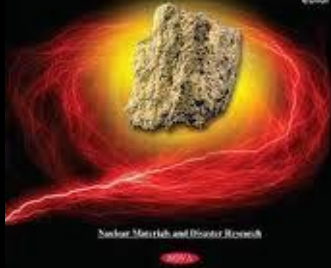

📷 Chickens gather in an aviary in Lakeside, California. Almost 60 billion are killed each year around the world. Photograph: Allen J Schaben/LA Times/Getty Images

Uranium

Sources, Exposure and Environmental Effects

Joyce R. Nelson
Editor

Nuclear, Metals and Hazardous Research

Grootste, GEOPOLITIEKE schaal
Klimaat crisis
Geopolitieke conflicten

STIKSTOF CRISIS

Sectoraal, niet integraal

Kleinste, micropolitieke schaal

Avocado: : 320 liter water, immense CO2 emissie

Varkensvlees?

Zuivel?

Tomaten:
Waarvandaan?

Brood?

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

1 NO POVERTY

2 ZERO HUNGER

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

4 QUALITY EDUCATION

5 GENDER EQUALITY

6 CLEAN WATER AND SANITATION

7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

10 REDUCED INEQUALITIES

11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

13 CLIMATE ACTION

14 LIFE BELOW WATER

15 LIFE ON LAND

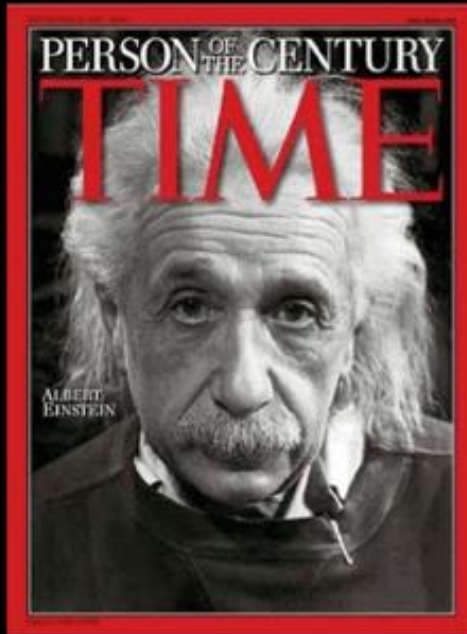
16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

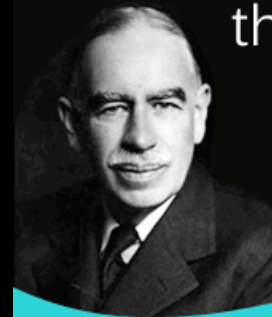

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

"Je kunt een probleem niet oplossen met de denkwijze die het heeft veroorzaakt."

Albert Einstein

"The biggest **problem** is **not** to let people accept **new ideas**, **but** to let them **forget** the **old** ones."

John Maynard Keynes
British economist
(1883-1946)

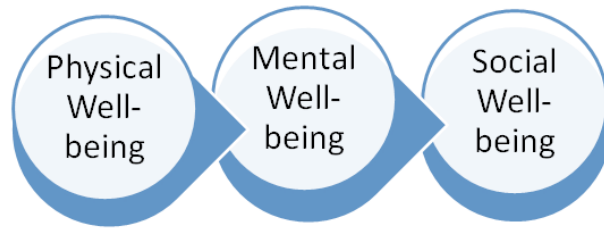

Of is het een kwestie van perceptie?

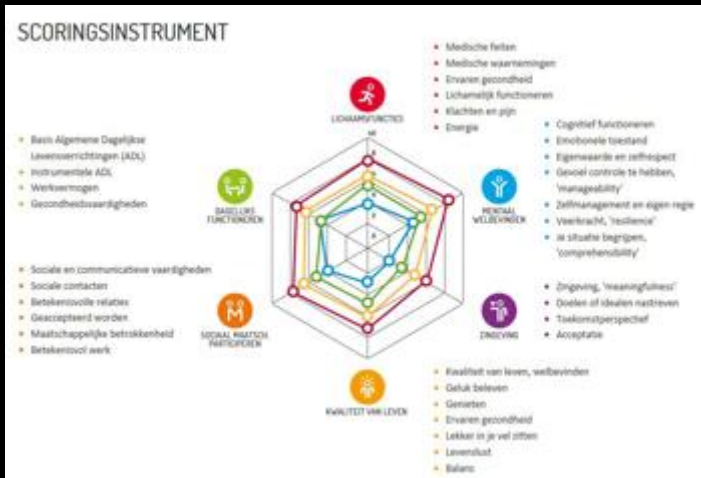

Laten we duurzaamheid herdefiniëren als
gezondheid

Definiton of Mental Health according to the World Health Organisation

Health is a state of complete physical, mental, and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity.

POSITIEVE GEZONDHEID
(MACHTELD HUBER, 2012)

„het vermogen je aan te passen en jezelf te managen ten aanzien van fysieke, sociale en mentale uitdagingen”

Sectorale Gezondheidszorg

Integrale samenwerking?

MEDISCHE ZIEKENHUIZEN

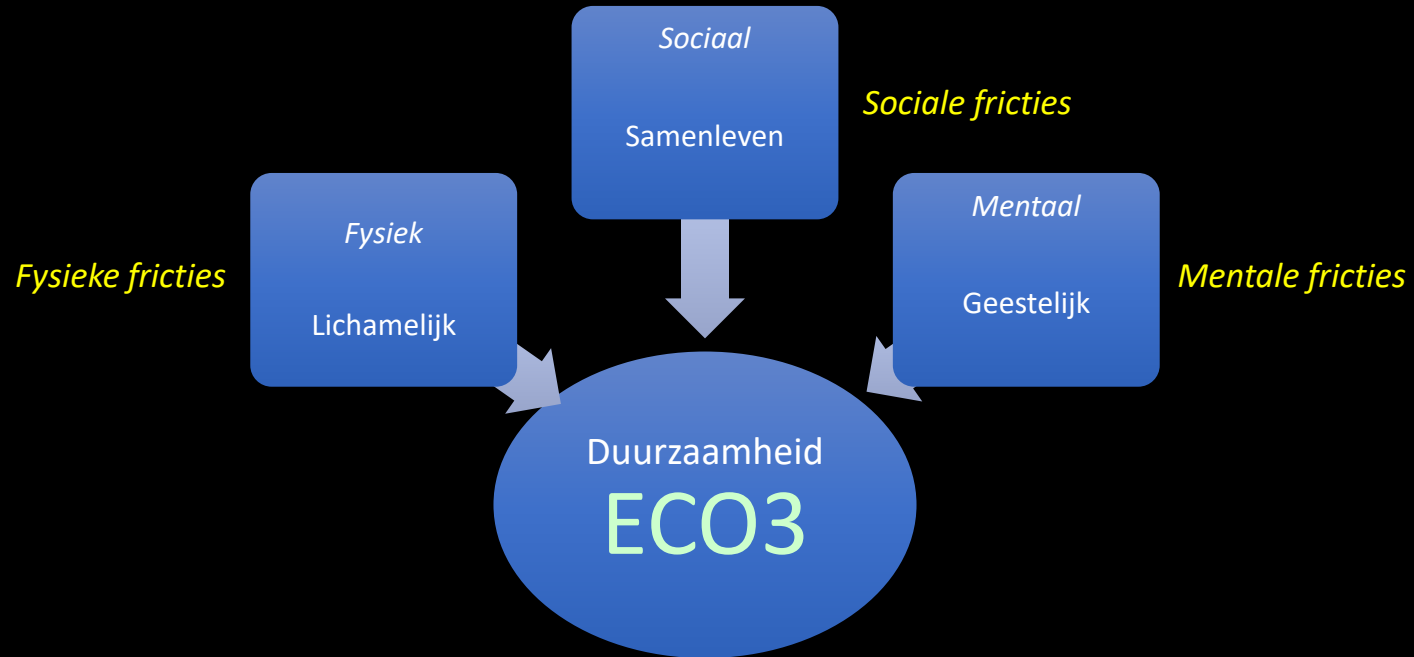
SOCIAAL WERK

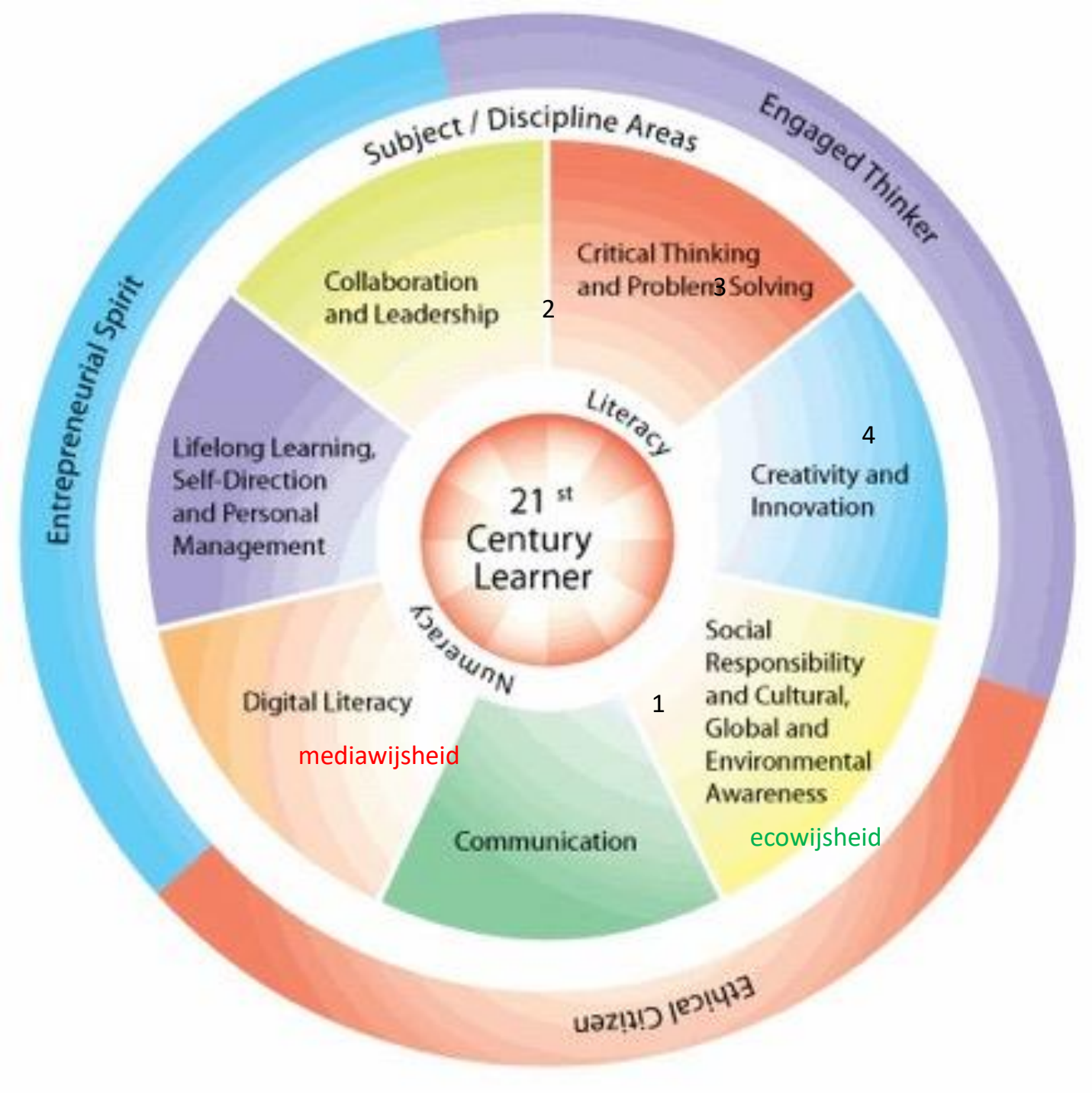

GGZ

ECO3: drievoudige duurzaamheid

Vier C's:

Communication
 Collaboration
 Critical Thinking
 Creative innovation

Twee geletterdheden of wijsheden:

- Mediawijsheid
- Ecowijsheid

Multiculturaliteit → Interculturaliteit

Belangrijker dan wat er *IN* mensen gebeurt, is wat er *TUSSEN* mensen gebeurt.

Inter-esse

Ecologie: Parlement der dingen (Latour)

Waar te beginnen?

**ROTTERDAM
VAKMANSTAD
SKILLCITY**

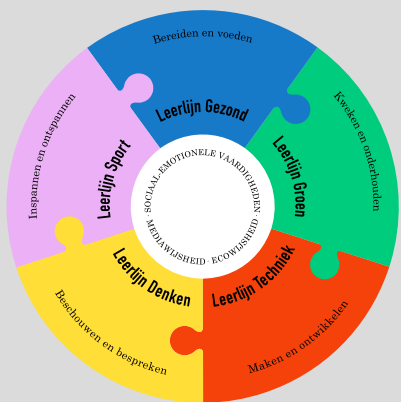
2007-2023

De ecosociale cirkel

DOEN-DENKEN

Een kind beweegt, krijgt honger, pakt iets te eten, gaat weer aan de slag en denkt daarbij continu.

De eenheden van de leerlijnen zijn:

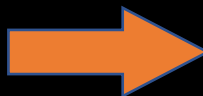
- JUDO / AIKIDO
- KOKEN EN SMAKEN
- NATUUR EN BIOLOGIE
- TECHNIEK
- FILOSOFIE

Ecosociale cirkel. Leerlijnen, algemene activiteiten en nieuwe 21st-eeuwse skills.

ROTTERDAM VAKMANSTAD

ICT & Techniek

ECO-SOCIALE CIRKEL

Filosofie & ecosofie

Bewegen

Eten

Verzorgen

Koken

Verbouwen

Kunst & Cultuur

Sportlijn

1-5 aikido
6-8 judo

Gezondlijn

1-8 eten
1-3 smaaklessen
4-8 kooklessen
4-8 EHBO
7,8 voorlichting

Groenlijn

1-8 tuinlessen
- NME
- tuinieren

Denklijn

1-5 filosofie
6-8 ecowijsheid
- Filosofie
- Vredeslessen
- ecolessen

Technieklijn

1-8 techniek

Cultuurlijn

1-8
mediawijsheid

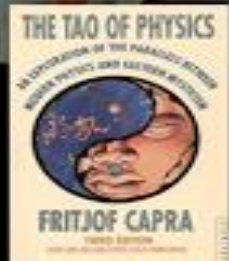
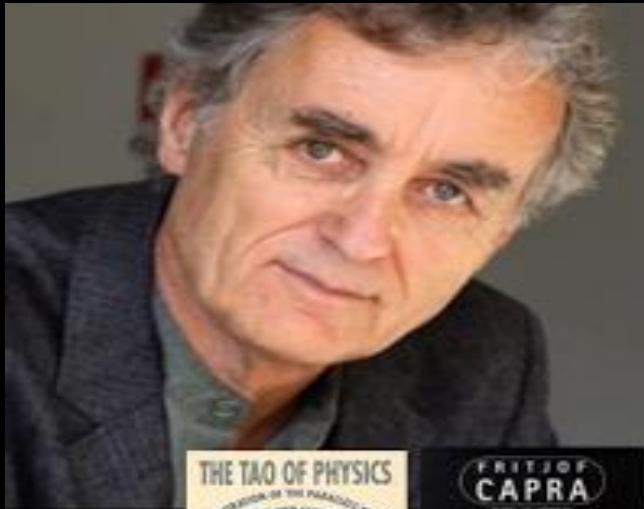
Integrale doorwerking

Onze wil zit in onze media of middelen

Eco wijsheid

Fritjof Capra

Fritjof Capra

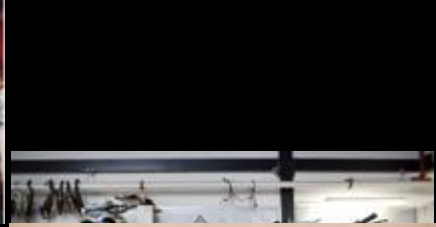
Ecosofisch perspectief

Eco wijsheid

- Onderdrukking van de natuur
- Technologische systeemdwang

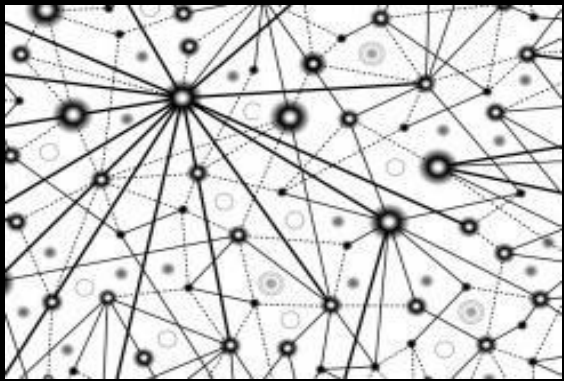
Media wijsheid

- Onkritische consumptie van (hulp)middelen of media
- De rol van algoritmes en artificiële intelligentie

VMBO:
Vakcollege
DE Hef

MBO:
techniekcollege
Albeda/Zadkine

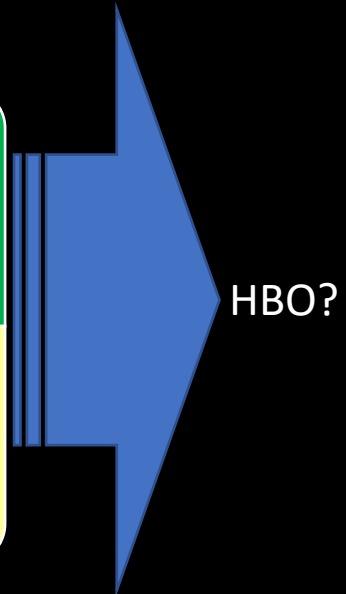
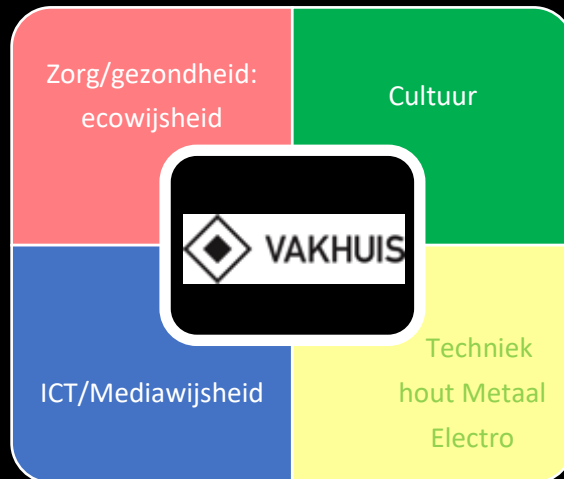

School

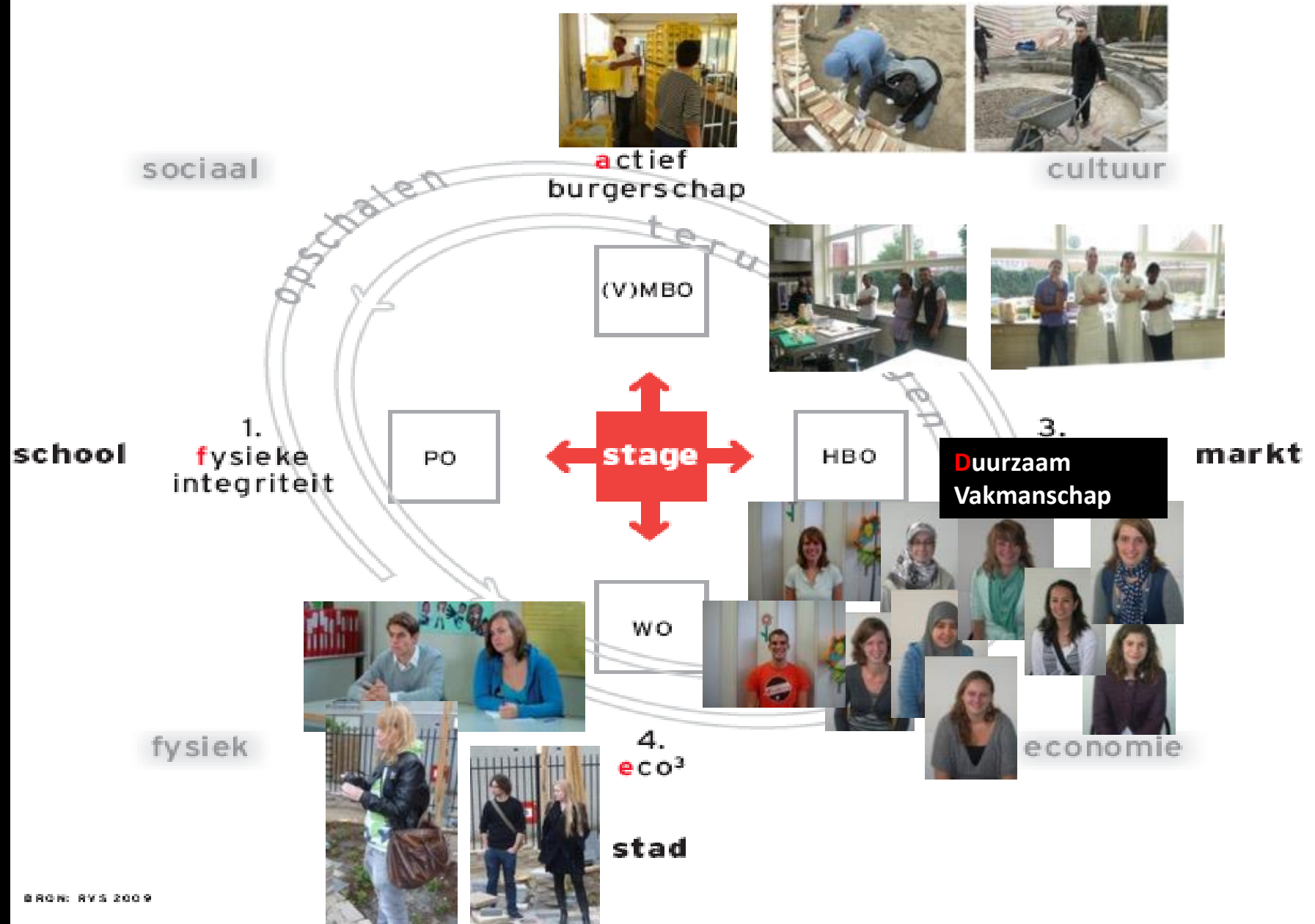
Buurt

Markt

Doorlopende leerlijnen

Doorlopende Stagetrajecten opschalen & terugploegen

ECO³ Wereldburgerschap: drie hinten

- Interculturele filosofie
- Ecosofische oriëntatie
  - Mediawijsheid
  - Ecowijsheid
- Geen **doem**denken, maar integraal **doen**denken
- Dus: geen apart vak, maar een integrale vector door heel het curriculum heen